

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat voorgelegd over de brief van 19 december 2019, «Financiële stimulering samenwerking ondernemers en onderwijs» (Kamerstuk 32 637, nr. 401), de brief van 27 januari 2020, «Reactie op het rapport van Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS) over het onderzoek deelname aan opleidingen voor techniek» (Kamerstuk 32 637, nr. 402), de brief van 18 september 2020, «Techniekpact evaluatie en advies», (Kamerstuk 32 637, nr. 433) en de brief van 27 november 2020, «Kabinetsinzet Techniekpact 2021» (Kamerstuk 32 637, nr. 438).

De voorzitter van de commissie,
Renkema

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II	Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris	13

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de stukken voor het schriftelijk overleg over het Techniekpact en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Financiële stimulering samenwerking ondernemers en onderwijs

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief over financiële stimulering samenwerking ondernemers en onderwijs en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel hybride docenten werkzaam zijn in het hoger onderwijs. Deze leden vragen de Staatssecretaris in welke regio de meeste en in welke regio de minste hybride docenten werkzaam zijn. Zij vragen hoe dit verschil te verklaren is. Deze leden vragen of de Staatssecretaris kan aangeven op welke manieren zowel het aanbod als de facilitering van het hybride docentschap nog verder kan worden gestimuleerd. Deze leden vragen wanneer de Kamer de resultaten van de commissie-Zevenbergen over een nieuw bevoegdheidensysteem kan verwachten. Zij vragen of er aanwijzingen zijn dat het huidige bevoegdheidensysteem in de weg zit als het gaat om het hybride docentschap. Zo ja, welke zijn dat? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen waarom er vaker geen sprake is van een Opleidings- en Ontwikkeling-fonds (O&O). Zij lezen verder dat in sommige sectoren de salarissen tussen het docentschap en vakmanschap ver uit elkaar liggen. Welke niet-financiële prikkels stimuleren deze vakmensen en -vrouwen om toch hybride docent te worden?

CHEPS-rapport

De leden van de VVD-fractie lezen een adequate samenvatting van het rapport van Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS), maar missen een echte reactie op de kritische noten. Deze leden vragen de ministerspecifiek op de kritiek van CHEPS te reageren, met name als het gaat om het beperkt aantal beleidsinitiatieven in het hoger onderwijs, beperkte evaluatie van de effectiviteit, weinig aandacht aan de arbeidsmarktpositie en beperkte inspanning op behoud van talent. Zij verwijzen hierbij naar de samenvatting van de Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap zelf en vragen om een inhoudelijke reactie op alle genoemde kritiekpunten.¹

Techniekpact evaluatie en advies

De leden van de VVD-fractie lezen dat binnen het Techniekpact de nadruk wordt gelegd op de impact van maatschappelijke ontwikkelingen. Ook lezen zij dat de nadruk ligt op ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (mkb) die fungeren als hybride docent. Welke voordelen heeft het mkb tot dusver van het Techniekpact? In hoeverre worden er bij start- en scale-ups

¹ Kamerstukken II, 32 637, nr. 402, p. 2.

actief hybride docenten geworven? Spelen start-ups een actieve rol binnen het Techniekpact? Zij vragen de Staatssecretaris dit nader toe te lichten.

De leden van de VVD-fractie lezen dat in een eerdere fase besloten is streefcijfers los te laten, omdat ze zouden kunnen leiden tot onjuiste beeldvorming. Is het denkbaar dat het wel opnemen van streefcijfers ook nog meer laat zien hoe beperkt onze vooruitgang is op het Techniekpact? Wat hebben we in de afgelopen jaren geleerd voor als we wel gebruik zouden willen maken van streefcijfers? Welke streefcijfers zijn op basis van afgelopen jaren dan realistisch? Acht de Staatssecretaris dit voldoende?

Kabinetsinzet Techniekpact 2021

De leden van de VVD-fractie lezen dat de actieagenda met nieuwe ambities komt op de onderwerpen waar resultaat tot nu toe relatief achterblijft. Welke onderwerpen zijn dit? Is hier een verklaring voor?

De leden van de VVD-fractie lezen dat er 10,6 miljoen euro beschikbaar is gesteld voor een aanvullende subsidie praktijkleren. Hoe vaak wordt deze subsidie aangevraagd? Welke sector maakt hier het meeste gebruik van? Zijn er nu tekorten binnen de subsidie voor sectoren die de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft uitgesloten van deelname aan de extra ondersteuning subsidie praktijkleren? Zo ja, welke sectoren zijn dat en om hoeveel tekort gaat dit? Verder lezen deze leden dat de Staatssecretaris extra geld heeft ingezet voor het realiseren van voldoende stages en leerbanen. Zij vragen hoeveel stages en leerbanen hiermee gecreëerd zijn en of alle functies vervuld zijn of dat dit verwacht wordt. Vindt er hier matchmaking plaats? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd om te lezen dat er wordt ingezet op de versterking van de praktijkcomponent in het technisch hoger beroepsonderwijs (hbo). Deze leden vragen of er ook plannen zijn om dit praktijkcomponent ook in het wetenschappelijk onderwijs (wo) te versterken. Staat de Staatssecretaris ervoor open om bij de universiteiten te peilen of zij geïnteresseerd zijn in een dergelijke pilot?

De leden van de VVD-fractie lezen over het aantrekken en het behoud van internationale kenniswerkers. Deze leden vragen hoe de coronacrisis effect heeft (gehad) op het aantal kenniswerkers in Nederland en wat de verwachting is voor de toekomst. Zij vragen voorts hoe er wordt geselecteerd op internationale kenniswerkers en hoe lang internationale kenniswerkers gemiddeld in Nederland blijven. Hoe werkt de Staatssecretaris hierbij samen met universiteiten en het bedrijfsleven? Welke aanvullende maatregelen worden genomen om talenten voor Nederland te behouden na het volgen van een studie in Nederland?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Financiële stimulering samenwerking ondernemers en onderwijs

De leden van de CDA-fractie danken de beide bewindspersonen voor het in kaart te brengen welke knelpunten ondernemers ervaren bij het vinden van goed opgeleid technisch personeel, zoals in publiek-private samenwerking, hybride docenten, gastcolleges en Leven Lang Ontwikkelen en daarvoor mogelijke oplossingsrichtingen aan te dragen, al dan niet fiscaal. Het idee van een regeling om een tegemoetkoming te bieden in de (extra) kosten verbonden aan hybride docentschap, in welke vorm dan ook, sluit aan bij een grote maatschappelijke noodzaak. Dankzij de inspanningen

van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat is het thema hybride docentschap prominent op de agenda van Techniepact gekomen en zijn bedrijven en instellingen hiermee aan de slag gegaan. Kan de Staatssecretaris aangeven wat hierin de laatste stand van zaken is en welke voortgang hier het laatste jaar in is geboekt?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de Commissie Onderwijsbevoegdheden op verzoek van de Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap in het tweede kwartaal van 2021 met een advies over een nieuw, toekomstbestendig bevoegdhedenstelsel komt. Hier zal ook aandacht zijn voor de vraag op welke wijze hybride docenten een bevoegdheid via een passende route kunnen behalen. Kunnen deze leden ervan uit gaan dat niet voor iedere onderwijssector rekening gehouden moet worden met sterk uiteenlopende bevoegdheidseisen en opleidingsroutes daartoe?

De leden van de CDA-fractie pleiten voor meer maatwerk bij de inzet van hybride docenten. Juist omdat zij veel kennis meebrengen over het vak en de beroepspraktijk en minder worden ingezet op de begeleiding van de student in de studieloopbaan, zou een lichtere bevoegdheidseis op zijn plaats zijn. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris hier over denkt.

Reactie op het CHEPS-rapport over het onderzoek deelname aan opleidingen voor techniek

De leden van de CDA-fractie danken de Minister voor haar reactie op het CHEPS-rapport over het onderzoek deelname aan opleidingen voor techniek. Deze leden vinden het goed dat de bevindingen van CHEPS onderschreven worden en de aandacht van zowel de Minister als de Staatssecretaris heeft. Op 5 februari van dit jaar is hierover contact geweest met FME, kunnen de bewindspersonen aangeven wat de uitkomst van dit gesprek is geweest?

Techniepact evaluatie en advies

De leden van de CDA-fractie constateren dat dit voorjaar de Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat de evaluatie van het Techniepact hebben gegund aan SEO Economisch Onderzoek en Technopolis. Naast de evaluatie is gevraagd om een advies voor toekomstige beleidsinterventies. Het rapport van de voorzitter van het Techniepact, het advies voor de doorontwikkeling van het Techniepact en de reactie op enkele moties en toezeggingen in het kader van het Techniepact hebben deze leden met interesse gelezen.

De leden van de CDA-fractie stellen dat de Staatssecretaris naar aanleiding van de motie van de leden Amhaouch/Bruins in kaart heeft gebracht welke drempels bedrijven ervaren wanneer zij een bijdrage willen leveren aan het techniekonderwijs en hoe deze kunnen worden weggenomen. Deze leden vinden het goed dat de Staatssecretaris investeert in het identificeren en oplossen van knelpunten in de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven door middel van het Katapult-programma. Aan het begin van dit jaar heeft Katapult een aanvullende subsidieopdracht ontvangen om in twee jaar 1.000 nieuwe mkb-bedrijven zich duurzaam aan te laten sluiten bij publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS). Het is nu een jaar later, hoeveel nieuwe mkb-bedrijven zijn aangesloten en wordt het aantal van duizend nieuwe mkb-bedrijven na twee jaar gehaald?

De leden van de CDA-fractie lezen dat een van de adviezen uit het SEO-rapport de focus op technologie in de maatschappij is. Het Techniekpact kan worden doorgezet om gemaakte investeringen op alle niveaus niet te verliezen, maar dient wel aangescherpt te worden en van nieuwe energie te worden voorzien. Technologie moet daarbij minder als doel en meer als middel worden gezien. Door het Techniekpact ook in te zetten voor verhoogde aandacht voor technologie in niet-technische opleidingen (denk bijvoorbeeld aan de rol van data in de zorg) kan beter ingesprongen worden op de vraag uit de markt. Hoe kijkt de Staatssecretaris hier tegenaan en wat gaat zij concreet met dit advies doen?

Kabinetsinzet Techniekpact 2021

De leden van de CDA-fractie zijn blij dat de Staatssecretaris besloten heeft het Techniekpact ook in 2021 voort te zetten. De vraag vanuit de arbeidsmarkt naar technisch geschoold personeel blijft immers onverminderd groot, zoals recente cijfers met betrekking tot kansberoepen laten zien. Het Techniekpact heeft zijn meerwaarde bewezen, toch moeten we constateren dat de instroomcijfers in technische opleidingen nu helaas licht teruglopen na een langdurige, gestage stijging. Welke oorzaak ziet het kabinet voor deze lichte daling en wat zijn de prognoses voor de instroomcijfers voor de komende jaren?

De leden van de CDA-fractie constateren dat Nederland momenteel op de 84e plaats staat met onze aantallen «graduates in science en engineering». Ook cijfers van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling laten jaar in jaar uit zien dat Nederland fors achterloopt als het gaat om aantallen technische studenten. Wat deze leden betreft zet de Staatssecretaris een tandje erbij. Door middel van het Techniekpact kunnen krachten gebundeld worden en de opgedane kennis omgezet worden in een gedegen plan voor de toekomst zodat juist ook meisjes en jongens met een migratieachtergrond eerder voor een technische opleiding/ beroep kiezen. Is de Staatssecretaris bereid om samen met het bedrijfsleven en brancheorganisatie nog bewuster te sturen op het bereiken van deze groepen en het nadrukkelijk over het voetlicht brengen van de kansen die deze sectoren bieden?

De leden van de CDA-fractie stellen dat in het funderend onderwijs de kiem wordt gelegd voor interesse in techniek en technologie. In de huidige technologie-gedreven samenleving, zal iedereen technologische en digitale vaardigheden moeten hebben. Daarbij wordt al een aantal jaar door de Techniekbranche gevraagd om Wetenschap en Technologie als verplicht leerdoel te stellen. Is de Staatssecretaris bereid om de ontwikkelde plannen voor techniek en digitale geletterdheid uit de discussie omtrent de curriculumherziening te halen en te versnellen?

De leden van de CDA-fractie noemen het feit dat Techniek Nederland al een lange tijd waarschuwt voor een tekort van 20 duizend technische vakmensen. Installateurs en technisch dienstverleners zijn onmisbaar voor de verduurzaming van woningen en industrie én voor de versterking van de elektrische infrastructuur. Hoe gaan we deze transitie tijdig maken zonder voldoende vakkrachten? Hoe kijkt de Staatssecretaris aan tegen het plan «Mensen maken de Transitie»?

Om de Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL) op peil houden en versterken is voor de studiejaar 2020/21 en 2021/22 twee keer 10,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een aanvullende subsidie praktijkleren, bovenop de reguliere subsidie praktijkleren. Kan aangegeven worden of deze gelden ook daadwerkelijk aangevraagd worden? Zo ja, hoeveel is er voor dit studiejaar al ingezet?

De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat het essentieel is dat de subsidie praktijkleren niet fluctueert, maar vastgezet wordt op het bedrag van 2.700 euro per student/bedrijf per jaar. Op deze manier weten bedrijven waar ze op kunnen rekenen voor een leerroute. Deelt de Staatssecretaris het standpunt dat deze subsidiepot mee moet kunnen groeien met het aantal BBL-studenten zodat dit leidt tot meer zekerheid en bestendigheid van deze opleidingsroute?

De leden van de CDA-fractie lezen dat ter verbetering van de directe en duurzame inzetbaarheid van werkzoekenden en werkenden op de arbeidsmarkt, in 2021 63 miljoen euro beschikbaar komt voor kortdurende bij- en omscholing via praktijkleren in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Komt dit geld beschikbaar voor instellingen en/of één op één bij werkzoekende en werknemers? Hoeveel werkzoekenden en werkenden worden hiermee geholpen en hoe wordt dit gemonitord?

De leden van de CDA-fractie delen met het enthousiasme dat er veel nieuwe regelingen voor scholing en ontwikkeling zijn gekomen. Deze leden maken zich echter wel zorgen over de hoeveelheid verschillende regelingen, regels en loketten waar werknemers, werkzoekende en werkgevers zich tot kunnen wenden. Het is lang niet altijd duidelijk waar men terecht kan. Uit oogpunt van efficiëntie en duidelijkheid zouden deze leden graag willen dat één ministerie hierin het voortouw neemt en komt met een leerloket waar werknemers, werkzoekende en werkgevers terecht kunnen met vragen over scholing, ontwikkeling en begeleiding van werk-naar-werk. Deelt de Staatssecretaris deze opvatting?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de afgelopen jaren diverse regelingen zijn gestart om regionale samenwerkingsverbanden op te zetten rondom specifieke thema's, bijvoorbeeld Regionaal Investeringsfonds MBO, MKB!dee, RegioDeals, SLIM-regeling, het Techniekpact, Sterk Techniekonderwijs vmbo, de actieagenda's Smart Industry en Nederland Digitaal. Elke regeling kent z'n eigen opzet en aanpak waarin het vaak vereist is om een nieuw samenwerkingsverband/projectinfrastructuur op te zetten. Komt dit de samenwerking in de regio ten goede? Ontstaan er zo niet parallelle overlegstructuren met dezelfde partijen en personen, terwijl de ambitie van de afzonderlijke regelingen in elkaars verlengde liggen? Deelt de Staatssecretaris de mening dat de meerwaarde juist kan worden gecreëerd als de verbinding wordt gelegd? Hoe kunnen we deze regelingen meer met elkaar verbinden?

De leden van de CDA-fractie stellen dat de uitdaging voor 2021 is om te zorgen dat (mkb-)bedrijven en onderwijsinstellingen gebruik gaan maken van alle regelingen en instrumenten voor om- en bijscholing. Alleen dan zijn de initiatieven effectief, en leveren ze een bijdrage om «overtallig» personeel van werk-naar-werk te leiden en daar passende scholing op te ontwikkelen. Bijvoorbeeld vanuit de luchtvaart naar de maakindustrie. Ziet de Staatssecretaris hierin een rol voor publiek-private samenwerkingsverbanden zoals Techport die een lokaal netwerk in de maak- en onderhouds-industrie hebben, het instrumentarium en de diverse stimuleringsregelingen kennen?

De leden van de CDA-fractie ontvangen signalen dat een aantal van deze publiek-private samenwerkingsverbanden onvoldoende capaciteit hebben om scholen en bedrijven in de regio goed te bedienen om te zorgen dat «overtallig» personeel wordt omgeschoold en geplaatst kan worden in de maakindustrie. Juist nu is de rol als «intermediair» tussen scholen en bedrijven nodig. Kan de Staatssecretaris hen hierin ondersteunen? Zo ja, kan concreet gemaakt worden hoe dit gedaan wordt?

De leden van de CDA-fractie constateren dat het binden van internationale afgestudeerden aan Nederland, reeds wordt gestimuleerd door het zoekjaar voor hoogopgeleiden. Om hoeveel studenten gaat het en hoeveel van deze internationale afgestudeerden kiezen uiteindelijk om in Nederland te blijven werken en wonen?

De leden van de CDA-fractie lezen dat in 2021 onderzoeksbudget beschikbaar wordt gesteld om onzekerheden en onduidelijkheden op te helderen die voor veel Techniekpact partners spelen. Hoeveel budget wordt hiervoor beschikbaar gesteld en wanneer kunnen we de onderzoeksresultaten verwachten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen de geagendeerde stukken. Deze leden waarderen dat de bewindspersonen zich samen met partners inzet om voldoende technici voor de banen van nu en van morgen. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie lezen dat het Techniekpact vier thema's omvat, waaronder het bevorderen van de instroom. Zij hebben echter de indruk dat er ook veel geïnteresseerd talent «in de pijplijn» verloren gaat. Het rapport van CHEPS wijst op het wisselen van middelbare scholieren van een technisch profiel naar een niet-technisch profiel. Daarnaast zijn er ook signalen dat studenten in bètatechnische opleidingen vaak uitvallen. Deze leden vragen de Minister te schetsen hoe de instroom-, doorstroom-, uitval- en uitstroomcijfers de afgelopen jaren in de bètatechniek in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs ontwikkeld hebben. Is de Staatssecretaris tevreden over de ontwikkelingen in de afgelopen jaren? Wat zijn de oorzaken van de uitval- en uitstroomcijfers in de bètatechniek? Is er zicht op de hoeveelheid technisch afgestudeerden die vervolgens in de technieksector gaat werken?

De leden van de D66-fractie constateren dat er in het hoger onderwijs door middel van aanvullend budget en een verschuiving binnen de rijksbekostiging aanvullende middelen beschikbaar zijn gekomen voor opleiding in de bètatechniek. Een voorwaarde voor deze middelen was dat een sectorplan bètatechniek in het onderwijs zou worden ontwikkeld met onder andere afspraken over het vergroten van de capaciteit, verhoging van het studiesucces en aandacht voor mismatch. Deze leden vragen de Staatssecretaris naar de actuele status van het sectorplan.

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris toe te lichten hoe het Platform Talent voor Technologie (PTvT) en Platform BètaTechniek zich verhouden tot het Techniekpact. Op welke wijze is er verbinding en/of overlap tussen de platforms en (de opzet, de agenda en de betrokkenen bij) het Techniekpact? Is overwogen om het aantal samenwerkingsverbanden eenduidiger te maken?

De leden van de D66-fractie zijn positief over de keuze om deelname van specifieke groepen in techniekonderwijs te vergroten. Zij missen in de actieagenda echter het benoemen van concrete acties. Kan de Minister de contouren schetsen van de «landelijke integrale programmering» dat vanuit het Techniekpact uitgewerkt wordt? In hoeverre zijn techniekdocenten een representatieve afspiegeling van de samenleving en hebben deze specifieke groepen – meiden en jongeren met een migratieachtergrond – voldoende rolmodellen in de docententeams? Deze leden vragen tot slot wat er uit onderzoek bekend is over waarom deze groepen minder vaak voor techniekopleidingen kiezen. Zijn er specifieke plannen om deze oorzaken aan te pakken?

De leden van de D66-fractie vragen specifiek aandacht voor techniek en technologie in het funderend onderwijs. Deze leden begrijpen van de technische branches dat er al vele jaren ruim 5,5 miljoen euro per jaar in de promotie en bevordering van wetenschap en technologie in het funderend onderwijs wordt gestoken door de branche, maar dat de ontwikkelingen nog niet snel genoeg gaan. Is de Minister bereid om met de technische branches en specifiek het Platform Talent voor Technologie in gesprek te gaan om te bespreken wat er nodig is om wetenschap en technologie in het funderend onderwijs te bevorderen?

De leden van de D66-fractie zijn enthousiast dat dankzij de inspanningen van de bewindspersonen het thema hybride docentschap prominent op de agenda van het Techniekpact is gekomen, door mensen vanuit het bedrijfsleven in te zetten als hybride en parttime docent krijgt het onderwijs de beschikking over een grote pool van docenten met up-to-date praktijkervaring. Deze leden vragen om toelichting hoe het staat met de pilots van deze hybride docenten, naar de status van het loket dat hiervoor wordt ingericht en of er reeds meer duidelijkheid is over de fiscale voorziening voor bedrijven die hybride technische docenten aan het onderwijs leveren. Deze leden benadrukken uit te zien naar de suggesties van de Commissie Onderwijsbevoegdheden in het tweede kwartaal van 2021 om deze hybride docenten hun onderwijsbevoegdheid via een passende route kunnen behalen.

De leden van de D66-fractie zijn bezorgd over de eerdere berichten over het tekort aan stages en leerwerkplekken vanwege corona. Deze leden vragen hoe de actuele verhouding vraag en aanbod van stages en leerwerkbanen eruit ziet en hoe de verhouding er de laatste jaren uitzag. Verwacht de Minister op de korte en/of lange termijn dat dit invloed gaat hebben op de uitstroom naar de technieksector?

De leden van de D66-fractie vragen wat het experiment leeruitkomsten behelst en op welke wijze dat leidt tot meer praktijkervaring in het technisch hoger beroepsonderwijs.

De leden van de D66-fractie waarderen dat er in de kabinetsinzet voor de Techniekpact 2021 aandacht is voor Leven Lang Ontwikkelen. Deze leden vragen of aan de hand van de arbeidsmarktanalyses van het ROA een beeld heeft of er ook voldoende (bij)scholingstrajecten zijn voor de tekortbetrokkenen. Zij vragen tevens of de Staatssecretaris een indicatie heeft hoe groot het aandeel van (bij-)scholingstrajecten is waarbij het niveau conform het Nederlands Kwalificatieraamwerk is gewaardeerd?

De leden van de D66-fractie zien veel kansen voor het BBL in het opleiden van jonge mensen en in de begeleiding van werk naar werk. Op dit moment fluctueert de subsidie praktijkleren. Deze leden vragen of het mogelijk is om deze subsidie vast te zetten op een specifiek bedrag per student per jaar, zodat bedrijven weten waar ze op kunnen rekenen voor een leerroute van een individuele student.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief over de financiële stimulering voor de samenwerking van ondernemers en onderwijs. Deze leden vinden het positief dat mensen vanuit technische beroepen de mogelijkheid hebben een deel van hun tijd als docent in het technisch beroepsonderwijs te werken. Zij hechten eraan dat docenten over een lesbevoegdheid beschikken. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat ook bij hybride docenten het uitgangspunt blijft dat zij over een lesbevoegdheid beschikken? In de brief staat dat de regeling om

een tegemoetkoming te bieden in de extra kosten aan hybride docentschap verder uitgewerkt moet worden. Op welke termijn gaat de Staatssecretaris dit doen?

De leden van de GroenLinks-fractie vinden het daarnaast belangrijk dat hierbij ook aandacht wordt besteed aan de arbeidsdeelname van vrouwen. Te weinig meisjes en jonge vrouwen kiezen er nog voor om een technische opleiding te volgen, vooral op het mbo. Als er meer vrouwelijke docenten voor de klas komen te staan, kan dit ook een impuls geven aan de hoeveelheid meisjes en jonge vrouwen die kiezen voor een technische opleiding. Deelt de Staatssecretaris de mening dat hier aandacht aan moet worden besteed? Is zij van plan dit te doen? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-fractie lezen in het evaluerend advies Techniekpact 2013–2020 over het belang van voldoende geschikte stageplaatsen. Dit was een van de doelen voor de periode 2013–2020. Deze leden maken zich zorgen over het stijgende tekort aan stageplekken en leerbanen voor mbo-studenten. Door de coronacrisis hebben bedrijven en instellingen moeite om hun hoofd boven water te houden en daardoor nauwelijks de kans om daarnaast nog stagiair(e)s te begeleiden. Deze leden vinden het goed dat in 2020 en 2021 vier miljoen euro extra beschikbaar wordt gesteld voor onder andere het realiseren van voldoende stages en leerbanen. Deze leden vinden het belangrijk dat hier in de toekomst nadruk op blijft liggen. Zij hebben hier al eerder aandacht voor gevraagd door middel van een actieplan, dat zij samen met de leden van de VVD-fractie hebben opgesteld en gepresenteerd. Deelt de Staatssecretaris de zorgen over het stijgende tekort aan stageplekken voor mbo-studenten? Wat gaat de Staatssecretaris in de toekomst extra doen om ervoor te zorgen dat er voldoende plekken zijn? Neemt de Staatssecretaris de punten van het bovenstaand genoemde actieplan hierbij mee? Kan dit antwoord worden toegelicht?

De leden van de GroenLinks-fractie juichen het toe dat werkgevers en werknemers in technische sectoren ook zelf middelen vrijgemaakt hebben om extra stageplaatsen en leerwerkbanen te creëren. Wat is de impact van deze private inzet en hoe kunnen we dit verder versterken en uitbouwen?

De leden van de GroenLinks-fractie zien het Techniekpact als een mooie kans om invulling te geven aan het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt. Veel mensen met een arbeidsbeperking komen moeilijk aan een baan, omdat zij extra ondersteuning nodig hebben. Sociaal ontwikkelbedrijven kunnen hierbij een uitkomst bieden; zij hebben de kennis en expertise om bestaande drempels weg te nemen voor zowel de werkzoekenden als de werkgevers. Waarom ontbreekt de inzet van sociaal ontwikkelbedrijven in de actielijnen? Ziet de staatssecretaris een kans om mensen met een arbeidsbeperking via sociaal werkbedrijven te verbinden met de technologiesector? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-fractie maken zich zorgen over de beperkte financieringsruimte voor ongebonden en fundamenteel onderzoek. Veel onderzoek is gebonden en geprojectificeerd, terwijl toegepast onderzoek niet zonder fundamenteel onderzoek kan. Neem het onderzoek naar een coronavaccin. Dit was nooit mogelijk geweest zonder doorbraken in fundamenteel onderzoek, zoals ontdekkingen op het gebied van RNA. Hoe kijkt de Staatssecretaris hier tegenaan? Deelt zij de zorg dat er op dit moment onvoldoende financieringsruimte is voor vrij en ongebonden onderzoek en dat toegepast, technisch onderzoek hierdoor in de problemen kan komen? Zo ja, wat gaat de Staatssecretaris doen om dit knelpunt op te lossen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geagendeerde stukken. Deze leden zien dat de Staatssecretaris diverse acties heeft ondernomen om invulling te geven aan het Techniekpact, maar constateren desondanks een gebrek aan urgentie en adequate middelen bij de aanpak van het tekort aan technische arbeidskrachten en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke problemen.

De leden van de PvdA-fractie vragen, nu de initiële einddatum van het Techniekpact nadert, of er een tussentijdse balans kan worden opgemaakt. Welke van de twaalf doelen zijn wel gehaald en welke zijn niet gehaald? Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat de doelen die niet zijn gehaald alsnog worden gehaald? Hoeveel hebben de maatregelen binnen het Techniekpact gekost? Wat kan de Staatssecretaris zeggen over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de besteding van deze middelen?

De leden van de PvdA-fractie hebben de afgelopen jaren met veel belangstelling kennis genomen van de ambities van de Staatssecretaris op het gebied van woningbouw, hernieuwbare energie, groene waterstof en energie-infrastructuur – ambities die voldoende geschikt technisch personeel vereisen. Deze leden constateren dat het aantal openstaande vacatures in de techniek sinds het aantreden van deze bewindspersonen sterk is toegenomen, naar meer dan 50 duizend vacatures, met name beroepsniveau 2. Hoe verwacht de Staatssecretaris dat het tekort aan technisch personeel zich in de toekomst zal ontwikkelen in het licht van de vergrijzing en maatschappelijke opgaven? Kan de Staatssecretaris het verwachte toekomstige tekort kwantificeren? Welke mogelijke knelpunten en gevolgen ziet de Staatssecretaris?

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de Minister de hierboven genoemde ambities rijmt met het knellende tekort aan bekwaam personeel. Deelt de Minister de mening dat er zo snel mogelijk meer moet gebeuren om het tekort aan technische vakmensen te verminderen? Vindt de Minister ook de mening dat het Techniekpact belangrijke maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie centraal moet stellen? Welke conclusies trekt de Minister naar aanleiding van de motie van de leden Kerstens en Moorlag (Kamerstuk 32 637, nr. 391) waarin werd verzocht om bij de evaluatie in beeld te brengen of het Techniekpact moet worden uitgebreid en geïntensiveerd, alsook welke middelen daarvoor beschikbaar moeten worden gesteld? Hoe gaat de Minister uitvoering geven aan de motie van de leden Moorlag c.s. (Kamerstuk 35 570, nr. 43) over een actieprogramma voor minder tekorten aan vakmensen in de techniek en de maak- en procesindustrie. Is de Minister bereid hierover in overleg te treden met Techniek Nederland en de Vereniging van de Nederlandse Industrie (VNCI), branches die te kampen hebben met grote tekorten? Is de Minister bereid te inventariseren hoe groot de verwachte tekorten zijn in de bedrijfstakken die zij bestrijken en hiervan opgave te doen aan de Kamer? Is de Staatssecretaris bereid bij hen te inventariseren welke acties nodig zijn om de tekorten aan te pakken en hiervan opgave te doen aan de Kamer? Deze leden vragen de Minister inzage te geven van de middelen, instrumenten en maatregelen die zij beschikbaar wilt stellen voor het wegwerken van de tekorten?

De leden van de PvdA-fractie vragen welke kansen en uitdagingen corona brengt met betrekking tot het Techniekpact en het tekort aan technisch personeel. Deelt de Minister de mening dat werkloosheid wegens de coronacrisis kansen biedt om meer mensen naar een toekomstbestendige baan in de techniek te begeleiden? Zo ja, hoe gaat de Minister deze kans benutten? Hoe wordt het scholingsgeld in de coronasteunpakketten

ingezet om mensen om te scholen naar een baan in een tekortsector en specifiek de techniek?

De leden van de PvdA-fractie achten het van groot belang dat er voldoende stageplekken beschikbaar zijn in de techniek. Wat zijn tot nu toe de gevolgen van de coronacrisis op het aantal stageplekken in de techniek? Is de Minister bereid overbruggingsmaatregelen te treffen om het aantal stageplekken op peil te houden bij een eventuele afname van het aantal plekken? Zo ja, welke?

De leden van de PvdA-fractie betreuren het achterblijvend aandeel vrouwen en jongeren met een migratieachtergrond met een opleiding of baan in de techniek en kijken daarom uit naar de onderzoeken en acties in 2021 om deze trend te keren. Is de Minister bereid om met een branches als Techniek Nederland en de VNCI een programmatische aanpak te ontwikkelen om het aandeel vrouwen in de technische- en operators-functies te vergroten? Is de Minister bereid om daarin beproefde praktijken na te volgen, zoals de programmatische aanpak die in het verleden zijn beproefd en toegepast in onder andere het gevangenis-wezen en het openbaar vervoer (wat indertijd klassieke mannenbolwerken waren)? Is de Minister bereid om extra middelen uit te trekken om dit probleem aan te pakken? Is de Minister tevens bereid bij de onderzoeken de rol van discriminatie bij stageverleners en werkgevers te betrekken?

De leden van de PvdA-fractie lezen in het SEO-rapport dat in Duitsland en Vlaanderen meer aandacht wordt besteed aan het vasthouden van enthousiasme gedurende het gehele onderwijstraject. Is de Minister bereid om een onderzoek te starten naar de werkwijze in succesvolle Europese landen en daar actiepunten voor Nederland uit te destilleren? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie hebben enkele vragen met betrekken tot de regio. De Staatssecretaris geeft aan actief de landelijke regelingen in de regio onder de aandacht te gaan brengen en regio's te ondersteunen bij hun opgaven met betrekking tot scholing en ontwikkeling. Hoe gaat de Staatssecretaris dit doen? Is de Staatssecretaris bereid om vanaf 2021 de financiële ondersteuning van regionale wetenschap en techniek-netwerken voort te zetten? Zo nee, waarom niet? Hoe worden regio's betrokken bij toekomstige ontwikkelingen rondom Techniekpact?

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom er binnen het Techniekpact niet wordt gekeken naar het onbenutte arbeidspotentieel van mensen met een beperking. Deelt de Minister de mening dat er kansen liggen op dit gebied? Waarom ontbreekt de inzet van sociaal ontwikkelbedrijven in de actielijnen? Is de Minister bereid om met de koepelorganisatie voor sociaal ontwikkelbedrijven Cedris hierover in overleg te treden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Christenunie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben onder dankzegging kennisgenomen van de toegezonden stukken ten aanzien van het Techniekpact. Deze leden zien voor het Techniekpact een belangrijke rol voor de bestrijding van het nijpende tekort aan technisch geschoold personeel. Zelfs in de huidige uitzonderlijke tijd is in de bouw dit tekort bijvoorbeeld nog manifest. Heeft de Staatssecretaris inzichtelijk wat de economische schade is van het tekort aan technisch personeel in deze maar ook andere sectoren?

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het goed dat het kabinet besluit om het Techniekpact voort te zetten tot de verkiezingen in maart 2021 en in de demissionaire periode die daarna volgt. Welke nieuwe (middel-)lange termijn doelen zal een volgend kabinet moeten stellen om het tekort aan technisch geschoold personeel terug te dringen en technologische vaardigheden te vergroten?

De leden van de Christenunie-fractie lezen dat de Staatssecretaris aangeeft dat meer aandacht moet komen voor de instroom van meisjes en jongeren met een migratieachtergrond in techniek omdat de instroomcijfers in technische opleidingen na een langdurige, gestage stijging nu licht teruglopen en dat baart zorgen. Hoe gaat hier extra aandacht aan worden gegeven?

De leden van de ChristenUnie-fractie zien dat zonder goed wetenschaps- en technologieonderwijs jongeren niet de kans krijgen om technische en digitale vaardigheden op te doen. Financiële ondersteuning van regionale samenwerking is nodig om doorgang van wetenschap en technologie onderwijs te waarborgen. Ook in het belang van het succes van de investeringen voor het versterken van het technisch voortgezet middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en het verhogen van de instroom naar het mbo. Is de Staatssecretaris bereid om vanaf 2021 de financiële ondersteuning van regionale W&T netwerken voort te zetten? Zo nee, waarom niet? Is de Staatssecretaris bereid (alternatieve) vormen van financiële ondersteuning voor W&T netwerken te onderzoeken en de Kamer daar vóór de zomer 2021 te informeren?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de Minister aangeeft in 2021 samen met de Vereniging Hogescholen aandacht te besteden aan kennisuitwisseling tussen instellingen met aandacht voor regionale arbeidsmarktvraagstukken. Kan de Minister ingaan op welke specifieke regionale arbeidsmarktvraagstukken? Zullen regio's (provincies en gemeenten) hierin betrokken worden?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de arbeidsmarkt nu meer dan ooit vraagt om een continue dialoog tussen onderwijs en arbeidsmarkt, waarbij de regionale context essentieel is en dat er wordt samengewerkt om vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten. Hoe wordt hierin de regionale context geborgd? Hoe worden actief de landelijke regelingen in de regio's onder de aandacht gebracht?

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het goed dat meer regie voor leven lang ontwikkelen wordt belegd in de regio, dit is ook terug te zien in de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (Het NOW 3-pakket). Daarbij blijft het natuurlijk van belang dat het vanuit de regio mogelijk blijft om van alle verschillende regelingen vanuit het Rijk goed gebruik te maken. Deelt de Staatssecretaris de mening dat bij het scholingsregister, in kader van de Stimulering Arbeidsmarktpositieregeling (STAP), er een duidelijke rol weggelegd ligt voor het regionale onderwijs?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat in 2021 met alle 35 arbeidsmarktregio's gesprekken plaatsvinden over data, toegespitst naar arbeidsmarktregio. Hiermee wordt in beeld gebracht welke knelpunten in aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt er op regionaal niveau zijn en welke economische activiteiten in die regio kunnen worden versterkt. Kan de Staatssecretaris toelichten wanneer die overleggen plaatsvinden en wanneer de uitkomsten hiervan worden verwacht? Welk vervolg zal dit krijgen?

De leden van de ChristenUnie-fractie missen de inzet van sociaal ontwikkelbedrijven in de actielijnen van het kabinet. Een substantieel aantal mensen die werkloos zijn, hebben een arbeidsbeperking. Met ondersteuning van sociaal ontwikkelbedrijven, kunnen drempels voor hen worden weggenomen om uiteindelijk aan de slag te gaan voor technologiebedrijven. Kan inzet van deze bedrijven alsnog in de actielijnen van het kabinet worden opgenomen? Welke rol ziet het kabinet hiernaast voor sociaal werkbedrijven om mensen te verbinden met de technologiesector, en welke rol ziet de Staatssecretaris hierin voor zich zelf?

De leden van de ChristenUnie-fractie stellen dat technologie ook kansen kan bieden om mensen aan het werk te houden. Technologische aanpassingen kunnen bijvoorbeeld oudere werknemers, of werknemers met een arbeidsbeperking, helpen in hun werkzaamheden. Deze leden vragen of de Staatssecretaris ook op dit gebied kansen ziet, en welke stappen zij kan ondernemen om met technische hulpmiddelen de inzet van mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Technohub Inclusieve Technologie die recent in Apeldoorn is gestart. Op welke ondersteuning kunnen deze en andere Technohubs van het kabinet rekenen? Daarnaast is er de Kennisalliantie Inclusie en Technologie die een aanjaagrol vervult in het opzetten van regionale programma's en pilotprojecten om met inzet van technologie arbeidsmogelijkheden voor mensen met een beperking te vergroten. Wat kan het kabinet concreet doen om de resultaten van deze programma's en projecten breder bekend te maken en breder uit te rollen?

II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris